

Prostitúció mint munkavégzés megítélése. Vélemények a résztvevők szemével

KOVÁCS István¹

A tanulmány egy olyan tavalyi évben készült és eredményeit idén összesítő alap kutatás konklúzióit mutatja be, amely a magyarországi prostitúció jogi és társadalmi helyzetét az abban részt vevő személyek megélt valóságán keresztül szemlélteti. Végre teljes képet kaphatunk a tekintetben, hogy a prostitúcióval foglalkozó személyek mindennapjaikat hogyan élik, a jelenlegi szabályozás életükre és munkakörnyezetükre milyen hatást gyakorol, munkájuk során milyen visszaélésekkel kell szembesülniük. A tanulmány középpontjában a prostitúció mint munkavégzés áll. Mindezt kvantitatív módszerekkel végzett kutatás keretében vizsgálom.

Kulcsszavak: prostitúció, kvantitatív kutatás, jogi szabályozás, munkavégzés, társadalom

1. Bevezetés

A tanulmány sorozat egy 2018-ban végzett alap kutatásom eredményeire és az abból levonható következtetésekre támaszkodik. (Az alap kutatásom részleteit és tervét angol nyelven, 2018-ban a Pannon Egyetemen megrendezett III. Turizmus és Biztonság című Nemzetközi Tudományos Konferencián ismertettem, amelyről tanulmánykötet is megjelent. A részletek megismerése céljából azt az olvasó szíves figyelmébe ajánlom.)²

Jelenlegi tanulmányomban a prostitúcióval kapcsolatos munkavégzés megítélését veszem górcső alá. Vajon a prostituáltak munkájukat hivatásként értelmezik, vagy egyszerűen azt a kereslet és kínálat viszonyaként értelmezik, amely számukra örömet vagy megpróbáltatást jelent. Szeretném, ha a prostitúciót körülszövő „romantikus” szemléletek, miszerint a „prostitúció az egyik legősibb mesterség”, vagy „a prostitúció munka”, stb. valóság alapját megvizsgálhatnám, és valódi képet kapnék arról, hogy ezen uralkodó nézetek a 21. században is jelen vannak-e még, vagy teljesen szertefoszlottak, és helyükbe új nézet lépett.

¹ Dr. KOVÁCS István r. őrnagy, PhD, tanársegéd, Nemzeti Köszolgálati Egyetem Rendészet Vezetéstudományi Tanszék. Dr. István KOVÁCS PhD. police major, assistant lecturer, University of Public Service Faculty of Law Enforcement Department of Law Enforcement Management Theory <https://orcid.org/0000-0002-7210-1981>; kovacs.istvan@uni-nke.hu

² Kovács István: The big Hungarian Prostitution „Survey”. In Marton Zsuzsanna (szerk.): *III. Turizmus és biztonság nemzetközi konferencia tanulmánykötet*. Nagykanizsa, 2019. 293–303.

A tudománnyal szemben támasztott követelmények megtartásával elsőként történelmi alapkutatót folytattam, amelynek során a rendelkezésre álló primer- és szekunderforrásokat elemeztem. Azokat levéltári, múzeumi, könyvtári és online forrásokból gyűjtöttem össze. (Az analízis, a szintézis és a forráskritika alkalmazása segítségül volt abban, hogy azokat részleteiben vizsgálni tudjam.) Ennek végeztével egy absztraktálható, generális klauzulát kaptam, amit a kutatásom során kapott eredményekkel összevethettem. A saját tudományos eredményeim kvantitatív metóduson alapuló kutatásból származnak, amelynek során 100 (prostituált) résztvevő egy surveyt töltött ki, az így kapott eredmények alapján pedig hipotéziseimet matematikai statisztikai próbákkal teszteltem és hitelesítettem. Mindennek segítségével képes voltam arra, hogy a sztereotípiákkal tarkított fogalmi meghatározásokat letisztítsam, és azt a prostitúcióban részt vevő prostituáltak szemszögéből vizsgálva megismerhessem. Ezzel kapcsolatban nem felejtethetjük el, hogy a jelenség komplexitására tekintettel természetesen a különböző tudományterületek (orvostudomány, rendészettudomány, gazdaságtudomány stb.) a prostitúció mibenlétének megértéséhez éppúgy hozzájárulnak, de annak alapját az elsődleges információkat kizárólag a prostitúcióval közvetlenül kapcsolatba hozható személyektől szerezhetjük be, akik saját tapasztalataikkal színesítik e látencsiába burkolódzó világot.

Joggal vetődhet fel a kérdés, hogy a prostitúcióban részt vevők mennyire tudnak objektívek, azaz tárgyilagosak maradni, ha saját, megélt, olykor szenvedésektől teli életről kell nyilatkozniuk, az érdekek-érvényesítés szintjén a szubjektivitás e kérdések mentén milyen mértékben jelenik meg. Álláspontom szerint viszont pont a szubjektumban rejlő kifejezések, attitűdök, az énmegjelenítés és a meggyőzés tudja a tabuként kezelt témákról – mint például a prostitúcióval kapcsolatos hatalmi visszaélések, vagy a társadalmi perifériára sodródott csoportokkal kapcsolatos állami intézkedések – a leplet lerántani, hogy annak minden egyes része előttünk, kutatók előtt megismerhetővé váljék. (Az már a kutató felelőssége, hogy például a túlzásokkal – amplifikáció – mit kezd, és azt hogyan értelmezi a szövegkontextusokban. Ugyanakkor bizonyított eredmény, hogy az a dolgok tisztázásában és megvilágításában nagy szerepet játszik.³ Ad absurdum közelebb juttat az igazsághoz és a valósághoz.) Ha a tesztalanyokat nem számstatisztikai adatforrásként kezeljük, hanem érző, emberi lényként gondolunk rájuk, akkor sokkal közelebb kerülhetünk az igazság kereséséhez és ezáltal a valóság megismeréséhez, mint annak elferdített másához.

A fentiekre figyelemmel a tanulmányban stratégiai célként határoztam meg, hogy a prostituáltak szemén keresztül választ kapok arra a kérdésre, hogy vajon ma Magyarországon mit jelent a prostitúció mint munka megítélése, annak gyakorlása mit vált ki a prostituáltakból.

Hipotézisem szerint feltételezem, hogy a prostituáltak számára a prostitúciós munkavégzés jogszabályi keretek között gyakorolható tevékenység, amely számukra

³ Richard Roberts – Roger J. Kreuz: Why Do People Use Figurative Language? *Psychological Science*, 5. (1994), 3. 159–163.

különösebbképpen örömet nem okoz, gyakorolják, mert ez teremti meg a jövedelemforrásukat, az a többi gyakorolható munkavégzéstől nem különbözik.

2. Prostitúció mint munka

A „romantikus” szemléletek szerint a prostitúció az egyik legősibb mesterség, amely az emberiséget évezredek óta foglalkoztatja.⁴ Egy olyan jelenség, amely a társadalom kialakulásával egyidős, elterjedése pedig különböző földrajzi helyeken megjelenő, különböző emberi civilizációk kialakulásához köthető.⁵ Mesterség, azaz foglalkozás, munka.⁶

Ahogy a prostitúció definiálása, úgy a prostitúció munkavégzése is az adott állam – gazdasági és társadalmi berendezkedésének, hierarchiájának függvényében – a politikai hatalom hozzáállása szerint változott. A társadalmi kontroll az idők kezdete óta befolyásolta azt, hogy a prostitúció rétegződése miként alakul. A prostituált egy heteromorf nőalak, akinek kontextusonként más-más arcát kellett megmutatnia, és léte teljességében attól függött, hogy számára az állam milyen kondíciókat teremtett meg.⁷ Ennek kiindulópontja az ókori görög, valamint római intézményszerű rendszer, illetve az azt szabályozó állami kontroll volt.

Ahogy Hartay fogalmaz: „Mivelhogy a prostitúció jellege és megjelenési formái változásokon mentek keresztül, így ma már több vonatkozó – korábban klasszikusnak minősülő – tétel és eljárási módszer elévültnek tekinthető, amiket a helyzetnek megfelelő korszerű elgondolásokkal kell felváltani.”⁸ Amennyiben meg szeretnénk ismerni a rétegződés mibenlétét, akkor az alapok mellett azokat a sztereotípiákat, miszerint a prostitúció a legősibb mesterség vagy szabad emberek szabad vállalkozása, el kell hagynunk.⁹

A szerzők maguk is kiemelik, hogy akár kutatóként, akár szociális vagy egészségügyi alkalmazottként a prostitúció jelenségének feltérképezése nehéz feladatnak minősül. Az azt körülvevő látencia miatt a prostitúció világáról nem könnyű teljes képet kapni. A nagy prostitúciós survey erre vállalkozott.

A tanulmány formai keretei nem teszik lehetővé, hogy a prostitúció magyarországi szabályozásáról részleteibe menően értekezzek, azonban annak lényegi elemeiről – különös tekintettel a címből már sejtetni engedő gazdasági kritériumairól mint munkavállalásról – szólnom szükséges.

⁴ Tomura Miyuki: A Prostitute's Lived Experiences of Stigma. *Journal of Phenomenological Psychology*, 40. (2009), 1. 51–84.

⁵ Nils Johan Ringdal: *Love for sale: A World History of Prostitution*. Grove Press, New York, 2004.

⁶ Sharon Oselin: Leaving the Streets: Transformation of Prostitute Identity Within the Prostitution Rehabilitation Program. *Deviant Behavior*, 30. (2009), 4. 379–406.

⁷ Bokor Zsuzsa: *Prostitúciós intézmények változása a két világháború közötti Kolozsváron*. Doktori értekezés. Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2010.

⁸ Hartay Henrik: A prostitúció büntetőjogi üldözése: hozzászólás dr. Heller Farkas Tamás „A prostitúció időszzerű kérdései” című cikkéhez. *Belügyi Szemle*, 3. (1965), 9. 55–62.

⁹ Szász Anna: Prostitúcióról – sztereotípiák nélkül. *Esély*, 8. (1997), 6. 95–98.

Ma hazánkban a prostitúció, a törvényi szabályozásban előírt kritériumok megtartása mellett, legálisan gyakorolható tevékenység. A nemzetközi szabályozás, az 1950-ben született New Yorki Egyezmény a hazai jogalkotást nagyban befolyásolta. Ennek eredményeképpen a magyar Büntető törvénykönyv (2012. évi C. törvény) bizonyos futtatói magatartásokat büntetni rendel (például kerítés, kitarottság stb.), és eleget téve az egyezmény rendelkezéseinek tiltja a bordélyházak létesítését. A szabálysértésekről szóló törvény (2012. évi II. törvény) pedig akkor értékeli a prostituált magatartását büntetendőnek, amennyiben a törvény által meghatározott keretfeltételeket részben vagy egyáltalán nem teljesíti. E feltételrendszer három kritérium köré épül fel: közegészségügyi, közrendvédelmi és gazdasági megfeleltetés. (A jogi anomália alapját e feltételrendszer keletkezteti, hiszen az egyezmény elismeri a prostituáltak áldozati jellegét, amit a törvény a kritériumok nem teljesítése esetén büntethetőséggel fenyeget, ad absurdum a prostituáltak bűnelkövetőnek aposztrofálja. Az erről készült szabálysértési nyilvántartási rendszer pedig stigmát képez.) Az ORFK utasítás – párhuzamos a jogi környezettel – pedig nem segíti elő a reintegrációs folyamatokat, és nem támogatja a prostituáltak társadalomba való visszailleszkedését, amelyet a bilaterális egyezmény követelményként határoz meg. Az elkövetkezendőkben ismerjük meg a három törvényi kitétel.

A közegészségügyi megfeleltetés előírja a prostituáltak számára, hogy a munkavégzéshez szükséges egészségügyi igazolással („kiskönyvvel”) rendelkezzenek, amely tanúsítja, hogy fertőző betegségben nem szenvednek. Társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a szexuális vágy felkeltésére, illetve annak kielégítésére irányuló szolgáltatás a külvilágban betegségmentesen, a fertőzés kockázatának legkisebb valószínűségével realizálódhasson. (A szűrővizsgálatok elvégzése egyoldalú, éles kritika érheti a jogalkotót a tekintetben, hogy az egyenlő bánásmód mint alapvető jog gyakorlása a prostituáltakat ilyen feltételek mellett megilleti-e? Ad absurdum a prostituált szolgáltatásait igénybe vevő felet a jogszabály miért nem kötelezi arra, hogy igazolja, hogy fertőző betegségben nem szenved, és nem továbbítja azt közvetlenül és közvetett módon a szolgáltatásban érintett további személyekre?! Ugyanakkor ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az Alkotmánybíróság 2011-ben az egészségügyi kiskönyv bizonyos a prostituáltakra vonatkozó stigmatizáló, közvetlen rendelkezéseit megsemmisítette, biztosítva az emberi méltóság mint abszolút alapjog érvényesülését.)

A közrendvédelmi megfeleltetés két egymással összefüggő, konjunktív követelményt ír elő: védett övezeten kívüli felajánkozás, valamint annak zaklatásmentes módja. Türelmi zónának nevezi a törvény a közterületnek azon részét, amelyet az önkormányzat a prostitúció tömeges megjelenése esetén rendelet útján kijelöl. (Tömeges megjelenés alatt a prostituáltak folyamatos vagy idényjellegű nagyobb számú, egyidejű területi koncentrációját értjük, amely alkalmas a település nyugalmanak megzavarására.) A prostituált e területen belül további szabályok megtartásával szexuális szolgáltatásra felajánkozhat, vagy a szexuális szolgáltatására irányuló kezdeményezést elfogadhatja. A törvény viszont a szexuális szolgáltatás zaklató jellegű felajánlását tiltani rendeli: zaklató jellegű a felajánkozás, ha az más személy mozgását, illetve a más

személy által vezetett jármű elindulásának mozgását megakadályozza, megzavarja, illetőleg zaklatásnak minősül ugyancsak a szóbeli felhívás agresszív, szeméremsértő vagy erre utaló volta is. (Nem felejtethjük el, hogy e posztulátum nemcsak a prostituáltakkal szemben ró kötelmeket, hanem az önkormányzatok és a hatóságok részére is feladatokat határoz meg. Hogyan várjuk el a prostituálttól a jogkövető magatartást, ha például a fővárosi önkormányzat a munkavégzés helyszínéül türelmi zónát kijelölni nem kíván, vagy nem is tud?)

A gazdasági szabályok betartása egyéni vállalkozói igazolvány meglétét és rendszeres jövedelemadó megfizetését feltételezi. Tekintettel arra, hogy az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló törvény alapján a prostituáltak tevékenysége szolgáltatás jogcímén gyakorolható, valamint a személyi jövedelemadóról szóló törvény alapján adóköteles, így ennek megtartása a gazdasági kritériumnak való megfeleltetést garantálja. 2007-ben a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere, azaz a TEÁOR a prostitúciós tevékenységet 96-os kódszámmal egyéb személyi szolgáltatás, azon belül 9604-es sorszámmal fizikai közérzetet javító szolgáltatásként bejegyezte. Az adóhatóság így egyéni vállalkozói igazolvány kiváltása és adószám lajstromozása után a szolgáltatás folytatására az engedélyt megadni köteles. (A hatályos személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény, valamint az egyéni vállalkozókról szóló 2009. évi CXV. törvényben e rendelkezések megtalálhatók.) Amennyiben tehát a prostituált a szolgáltatás megrendelését és teljesítését követően az elvégzett munkáról számlát nem állít ki, adózatlan, azaz illegális jövedelemre tesz szert. Ugyan így az is, aki ezt a beszerzett, illegális jövedelmet mint hasznot lefölozi (például futtató).

Jól látható tehát, hogy ma Magyarországon a jogszabályi kötelmek megtartásával a prostituáltak bejegyzett munkaként a prostitúciót gyakorolhatják. Az elkövetkezőekben vizsgáljuk meg, hogy az számukra mit jelent, milyen a munkateher és a munka minősége.

3. Tudományos módszertan

A tudományos módszertan, így a felmérés gerincét a kvantitatív módszeren alapuló „survey” metódus alkotta. Nehéz dolga van a kutatónak, amikor egy olyan jelenséget szeretne tanulmányozni, amely egyébként is látenciába burkolózik, maga körül pedig egy olyan betekintést nem tűrő, elzárkózó világot teremt, ahol a belépést az illetéktelenektől megtagadják. Saját tapasztalataimból tudom, hogy szorgos évek munkájába telt, amíg a doktori értekezésem alapját képező kvantitatív és kvalitatív tudományos metódusokat ötvöző módszerrel ennek részszegmenseit megismernem sikerült. Ezen élményekből, tapasztalatokból kiindulva úgy döntöttem, hogy a jelenség további megismerésére olyan módszert használok, amely a kutatási igényeket kielégíti (azaz minél több információ beszerzésére képes), a célkitűzések teljesítésére alkalmas (azaz az eredmények tekintetében javaslatok dolgozhatók ki), valamint a jelenség megismerésének

alapjául szolgáló pilléreket lefekteti (azaz a divíziók összehasonlíthatók, a trendek minőségi és mennyiségi kontextusban leírhatók). E kritériumoknak leginkább a „survey” metóduson alapuló kvantitatív módszer felelt meg. Első lépés a minta kiválasztása volt. A minta kiválasztása nagyban függött a populáció nagyságától, homogenitásától, a mintaadatoktól, a használat költségétől és a szükséges hiteles és pontos adatelemzés és -értékelés mértékétől. A minta kiválasztásának előfeltétele volt, hogy az a célpopuláción belül a lehető legszűkebb legyen. (Például, aki korábban prostituáltként dolgozott, de jelenleg más munkakörben dolgozik, és ezzel az életmóddal szakított, a felmérés alanyául nem feltétlen szolgálhat, elvégre múltbéli tapasztalatai a jelenlegi megismerési folyamatban releváns eredménnyel nem szolgálhatnak.) Ugyanakkor a minta kiválasztásában a véletlenszerűség fontos szerephez jutott.

Nagyon kiterjedt, konspiráción alapuló kapcsolati háló szükséges ahhoz, hogy akár a kutató, akár más e körbe bekerülhessen, onnan információt szerezzen, és azt ráadásul még fel is használhassa. A kutatást – a jelenség látenciájából adódóan – rejtett, és nehezen elérhető populációk (a prostituáltak) körében végeztem, ezért a minta kiválasztásánál a nehezen elérhető populációhoz használt úgynevezett hólabda (*snowball*) -módszert alkalmaztam. A hólabdamódszer alkalmazása jelen esetben lényegében nem jelentett mást, minthogy, amikor a személyes kapcsolatrendszeremen keresztül (prostituáltak, rendőrök, „éjszakai” emberek stb.) a rendelkezésre álló felmérés alanyai elfogytak (telefon, személyes látogatás, levelezés, chatelés stb.), a már megkérdezett személyektől (azok véletlenszerű/tudatos kiválasztásával) kértem segítséget arra, hogy további válaszadó személyek felkutatásában (annak kapcsolatai révén, barátaival, ismerőseivel, munkatársaival, kollégáival majd azok ismerőseivel, munkatársaival, kollégáival, barátaival) segítséget nyújtsanak. Ezt az eljárást addig folytattam, amíg a minta tervezett számát el nem értem.

A minta kiválasztásánál kiemelt hangsúlyt fektettem arra, hogy a Nemzetközi Szociológiai Társaság által kiadott Etikai Kódexben foglaltak érvényesülését garantáljam, azokat magamra nézve kötelező érvényűnek ismerjem el. Kérdőíves vizsgálatoknál vagy mélyinterjúknál is fontos, hogy a válaszadás önkéntes, és az adatszolgáltatás anonim legyen. Minderre külön figyelmet fordítottam, így különösen arra, hogy a kérdőív kitöltése anonim volt, a kérdőíveket kódolásuk után megsemmisítettem, a válaszadók utólagos azonosítására alkalmas adatokat nem tároltam – mivel eleve anonim volt –, és a megkérdezetteket tájékoztattam arról, hogy az eredményeket mire használom fel.

A minta méretét öt tényező befolyásolta: A kívánt pontosság és a felmérés nehézségi foka, a statisztikai teljesítmény, a (saját) kutatóképességem, hogy a felmérés alanyaihoz hozzáférhessek, és a releváns információkat biztosító értékelő, elemző munka kiválasztása. A fentiek figyelembevételével összességében 100 fő sikeresen töltötte ki a kérdőíveket.

A felmérés összeállítása során nyitott és zárt láncú kérdésekre kellett válaszolni. A nyitott kérdések lehetővé tették a válaszadók számára, hogy saját szavaikkal válaszolhassanak, azonban olykor-olykor annak elolvasása (amennyiben azt folyóírással

töltötték ki) megpróbáltató feladatnak ígérkezett. A nyitott kérdésekre vonatkozó válaszadás remek lehetőséget adott arra, hogy olyan véleményeket ismerjek meg, amelyek irányított válaszok, és a kérdéseken túlmenően a felmérés alanyainak megélt tapasztalatán keresztül mutatkozik meg. Mivel a nyitott kérdéseknél a válaszadó részéről a válaszadás időigényesebb, ezért sokkal megfontoltabb, önálló, saját gondolatokat tartalmazó véleményalkotásra alkalmas válasz is születhet. A zárt végű kérdések során a válaszadók a megadott válaszok közül választhattak. A felmérés alanyai az előre megadott válaszok közül dönthetik el, hogy a saját, megélt tapasztalataikhoz melyik válasz milyen közel áll. A zárt kérdések megalkotásakor a numerikus, azaz a Likert-skála szerinti, valamint a rendezetlen válaszadás szerinti kérdésfeltevés módszerét és válaszadás lehetőségeit vonultattam fel. A numerikus válaszadás egy skálázó értékrendszer alapján kérte a válaszadót, hogy azok között az általa meghatározott sorrend felállítását követően döntsön, amíg a rendezetlen válaszadásra épülő értékrendszer arra kérte a válaszadót, hogy a válaszok összehasonlítását követően, annak általa ítélt legjellemzőbbre tekintettel az állításokat kiválassza. Számomra fontos feladatnak ígérkezett, hogy biztosítsam, hogy a válaszadás lehetősége ne egy válaszra korlátozódjon, több alternatíva álljon rendelkezésre. A kettő közötti átmenet lehetőségét biztosította a részleges zárt végű kérdések megválaszolása, amelynek során a lehetséges válaszok megadása mellett az „egyéb” és/vagy „más” lehetőségek a kört bővítették.

A kérdőívek összeállítását és kitöltését követően azokat egy nagy adatbázisba összesítettem, majd megkezdődhettek a matematikai statisztikai számítások. Mindezekhez a statisztika segítségével kvantitatív eljárás keretén belül különböző függvények beágyazásával minimumot, maximumot, átlagot, móduzt és szórást számítottam. Az alapstatisztikai számítások alapján kapott eredményeket pedig olyan összehasonlító kvantitatív eljárás fogta össze, amely a gyakoriságok közötti korrelációs koefficiens értékét a Cohan-féle általános skálán illusztrálni tudta.

A kutatás reprezentativitása vonatkozásában elmondható, hogy az a prostituáltak tekintetében objektíven nem eldönthető, mivel az 1/2011. (I. 14.) számú AB határozat értelmében a hatóság a prostituáltakat nyilvántartásba nem veheti, így személyre bontott, mennyiségileg regisztrált számadat rendelkezésre nem áll. Az integrált ügyviteli és ügykezelő rendszerben (rendőrségi rendszer) is csak olyan adatok állnak rendelkezésre, amelyek a már eljárás alá vont prostituáltak adatait tartalmazzák, azonban az létszámukról teljes képet szintén nem ad. A 100 személyből álló mintáról viszont elmondható, hogy a Magyarországon működő prostitúciós hálózat társadalmi szerkezetének teljes mértékben megfelel, a főbb bázispontok, az alá-fölé rendeltségi viszonyok, a helyszínek, a személyek stb. mind-mind a tényleges valóságot tükrözik.

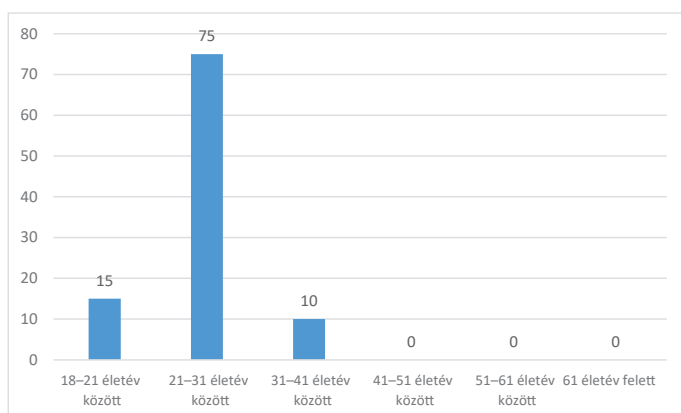
4. Eredmények

4.1. Személyes körülmények

A személyes körülmények 8 kérdést tartalmazott: életkor, nemi identitás, tanulmányi végzettség, családi állapot, kedvezményezett száma, havi jövedelem, születési hely, lakhely, és/vagy tartózkodási hely vonatkozásában. Ez összesen 2 db nyílt, 3 db zárt (azon belül is 0 db numerikus, 3 db rendezetlen) és 3 db részlegesen zárt végű kérdést ölelt fel.

A tanulmányban vizsgált hipotézis szempontjából azonban csak az életkor, a nemi identitás, a tanulmányi végzettség és a megkeresett bevétel bírt jelentőséggel, ezért csak azok ismertetésére kerül sor.

4.1.1. Életkor

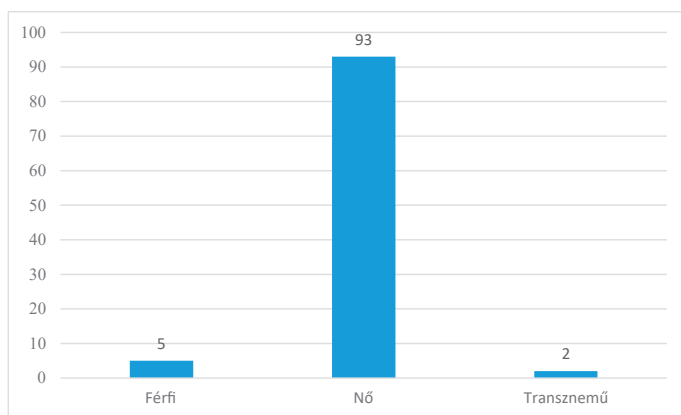
1. ábra: Az életkor. Forrás: a szerző szerkesztése

A feltett kérdés a résztvevő személyes életkorának megismerésére irányult. (A résztvevőnek felsorolt kategóriák közül azt kellett kiválasztania, amely kategória szerinti intervallumba az életkora beletartozott.) A kérdőív összeállításakor 6 csoportot különböztettem meg: prostituáltak 18–21 életév, 21–31 életév, 31–41 életév, 41–51 életév, 51–61 életév között, valamint 61 év felett (1. ábra).

A megkérdezettek közül 15 fő magát 18–21 életév közöttinek, 10 fő magát 31–41 életév közöttinek és (a legtöbben) 75 fő magát 21–31 életév közöttinek vallotta. A többi életkori kategóriából személy nem volt. A minimumérték 10, a maximumérték pedig 75 volt. Átlagérték-számításra lehetőség nem volt, mert az életkor skálázó értéket képviselt, így konkrét számtani értéket nem határoztam meg. Az életkorral kapcsolatban megjegyzendő, hogy regisztrált nyilvántartást Magyarország a prostituáltakról nem

vezet(het), mert az önmagában a New York-i Egyezményrel és az azt ratifikáló törvényerejű rendelettel ellentétes volna, mégis jogi anomáliába keveredhetünk, amikor a hatósági nyilvántartásokat próbáljuk meg elemezni és a kutatás eredményeit az abban szereplő adatokkal összevetni. Ilyen volt az életkor is. A 2012. évi II. törvény 151. § (1) bekezdése ugyanis kimondja, hogy a személyazonosító adatok nyilvántartásának célja azon személyek azonosítása, akikről a szabálysértési nyilvántartások adatot tartalmaznak. Ma Magyarországon ugyan ezen törvény 172. §-a szerint a tiltott prostitúció szabálysértési alakzatot képez, így az a prostituált, aki elköveti ezt a szabálysértést, egyrészt ebbe a nyilvántartásba kerül, azaz családi neve és utóneve; születési családi és utóneve; neme; születési helye és ideje; anyja neve; személyi azonosítója; állampolgársága; lakcíme; kapcsolati kódja; elhalálozásának ténye és ideje a hatóság előtt ismertté válik és lajstromozásra kerül – megszegve ezzel a rendeletet, másrészt pedig szintén a nemzetközi egyezményrel ellentétes módon, nem áldozatként, hanem bűnelkövetőként aposztrofálják. Sajnos kutatásom során a rendőrségi statisztikai közhiteles nyilvántartásokba adatbetekintési jogom nem volt, így az életkor más értékekkel nem volt összevethető. A skálázó értékek miatt az országos életkori statisztikai rendszerrel sem tudtam az adatokat összevetni. Meg kívánom viszont jegyezni, hogy a kutatás önmagában a legszigorúbb anonimitást követte, ezért határoztam meg az életkornál is skálázó értékeket, nem konkretizálva az egyes életkori tényezőket.

4.1.2. Nemi identitás

2. ábra: Nemi identitás. Forrás: a szerző szerkesztése

A feltett kérdés a résztvevő társadalmi nemének meghatározására vonatkozott. (A résztvevőnek a felsorolt kategóriák közül azt kellett kiválasztania, amely jelenleg a társadalmi nemét jellemezte. Függetlenül attól, hogy születéskor milyen neműként sorolták be.) 3 csoportot különböztettem meg. *Férfi, nő, transznemű* (2. ábra).

Az ember születéskor megállapított neme (férfi vagy nő) fizikai jellemzőin alapul. Ez azonban olykor nincs összhangban az adott személy nemi identitásával – azaz azzal, ahogyan a neméhez viszonyul és a nemére gondol. Mivel egyre több transz személy nyíltan elutasítja, hogy férfiként vagy nőként azonosítsák, egyértelművé válik, hogy a nemhez való viszony nem szorítható be szűk „női” vagy „férfi” skatulyába. A kérdőív kialakításakor minderre, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 1., 2., 3., 8., és leginkább 21. pontjaira (jog az emberi méltósághoz; jog az élethez; jog a személyi sérthetlenséghez; jog a magán- és a családi élet tisztelgetben tartásához; jog a megkülönböztetéstől, többek között a nem alapján történő megkülönböztetéstől való mentességhez) tekintettel férfi, nő, transznemű és transzszexuális kategóriákat képeztem. A felmérésben részt vevők legtöbbször 93 fő, azaz a megkérdezettek 93%-a (a maximum-értéket képviselve) magát nőnek vallotta, míg 5 fő, azaz 5% magát férfiként azonosította. A minimumértéket és ezzel a felmérésben részt vevők legkisebb létszámát a transzszexuálisok alkották, akik 2 fővel, azaz 2%-kal képviseltették magukat. A hatósági nyilvántartásokkal az adatokat nem tudtam összevetni, azonban a Központi Statisztikai Hivatal 2019-ben a magyar népesség női és férfi arányát 47–53%-ban határozta meg. A 4 675 821 nőhöz viszonyítva a felmérésben részt vevő 93 fő, valamint az 5 096 935 férfihez viszonyítva a felmérésben résztvevő 5 fő elenyésző.¹⁰ A transz személyek vonatkozásában a KSH statisztikai adatot nem tartalmaztak, ezért azt egy nemzetközi felmérés eredményeivel vettem össze. A „Transznak lenni az Európai Unióban” című felmérést 6579 fő töltötte ki, amelyből 4%, azaz 263 fő vallotta magát transzszexuálisnak.¹¹ A 263 fő magát transzszexuálisnak mondott polgár arányához viszonyítva a „Nagy Prostitúciós Felmérés” 2 transznemű résztvevője csak a 0,007 (ezred) felel meg. Megjegyzendő, hogy e statisztikai mérőszámok nem feltétlenül esnek egybe, hiszen arra információval nem rendelkezünk, hogy e felmérés résztvevői a KSH és az uniós felméréseknek alanyai voltak-e, azok csak aránypárt képeztek. Minden állami szervnek, intézménynek kiemelt feladata a diszkriminációmentes társadalom előmozdítása, a szexuális kisebbségek és a transznemű emberek védelme a megkülönböztetés bármely formájával szemben, amely így a prostituáltakkal szemben duplán érvényesül.

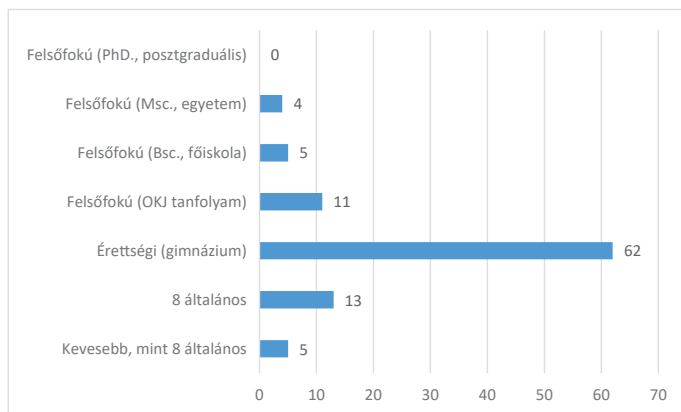
4.1.3. Tanulmányi végzettség

A feltett kérdés a résztvevő befejezett tanulmányi végzettségének és/vagy végzettségeinek, képesítésének és/vagy képesítéseinek megismerésére irányult. (A résztvevőnek a felsorolt kategóriák közül azt és/vagy azokat kellett kiválasztania, amely az elvégzett/befejezett tanulmánya és/vagy tanulmányainak meglétét igazolta.) Hét kategóriát különböztettem meg: *kevesebb, mint 8 általános, 8 általános, érettségi (gimnázium), felső-*

¹⁰ KSH-forrás: *Népesség, népmozgalom*. Központi Statisztikai Hivatal.

¹¹ FRA-forrás: *Transznak lenni az EU-ban*. Fundamental Rights Agency.

fokú (OKJ-tanfolyam), felsőfokú (BSc., főiskola), felsőfokú (MSc., egyetem), felsőfokú (PhD., posztgraduális). (3. ábra)

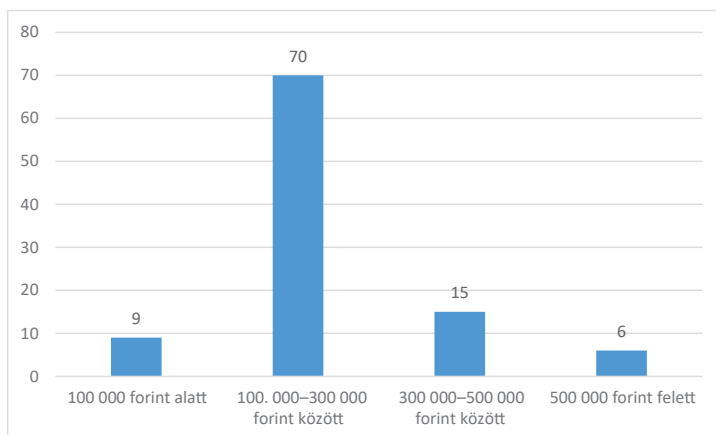
3. ábra: Tanulmányi végzettség. Forrás: a szerző szerkesztése

Az oktatáshoz és tanuláshoz, továbbá a képzéshez fűződő jog alapjogaink egyike, sajnos nem mindenkinek van lehetősége arra, hogy tanulmányokat folytasson. Ennek hátterében számos indok – szociológiai stb. – állhat. Ma Magyarországon minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. A tankötelezettség a tanuló 16. életévének betöltéséig tart. Amennyiben egy átlagos gyermeket veszünk alapul, akkor 16 éves korára a gimnázium tizedik osztályát már abszolválnia sikerül, és 18 évesen érettségi bizonyítványt szerez. A felmérésben azonban még mindig voltak olyanok, akik ugyan 18. életévüket betöltötték, mégis kevesebb mint 8 általános iskolai végzettséggel rendelkeztek. Ők a minimumértéket képviselve 5%-kal, azaz 5 fővel vettek részt a kutatásban. Az 5 fő mind nő volt, 2 fő közülük 18–21 életév és 3 fő 21–31 életév közötti. 13 fő 8 általánossal, 62 fő érettségivel, 11 fő felsőfokú tanfolyammal, 5 fő főiskolai és 4 fő egyetemi végzettséggel rendelkezett. Olyan személy, akinek posztgraduális végzettsége lett volna, nem volt. A bolognai képzés egyetemi szintjét 4 fő érte el, akik közül 4 fő nő volt, 2 fő 21–31 életév, 2 fő pedig 31–41. életév közötti. A KSH adatai szerint 270 248 fő nem rendelkezik 8 általános iskolai végzettséggel, amelyhez az 5 fő elenyésző mennyiséget jelent, 1,8–6 ezrelék. Megjegyzendő, hogy e statisztikai mérőszámok nem feltétlenül esnek egybe, hiszen arra információval nem rendelkezem, hogy e felmérés résztvevői a KSH-felméréseknek alanyai voltak-e, azok csak viszonyítási aránypárt képeztek.¹²

¹² KSH-forrás: Mikrocenzus 2016 – 4. Iskolázottsági adatok. Központi Statisztikai Hivatal.

4.1.4. Havi jövedelem

A feltett kérdés a résztvevő havi nettó (kézhez kapott) bevételének megismerésére irányult (4. ábra). (A bevétel összege az adózott és a nem adózott, azonban a prostitúcióból származó jövedelem nagyságának felmérésére vonatkozott. A résztvevőnek a felsorolt kategóriák közül azt kellett kiválasztania, amely a jelenlegi befolyt összegének nagyságát hűen tükrözte.) 4 kategóriát állítottam fel: *a jövedelem nem éri el a 100 ezer forintot; a jövedelem nagysága 100 ezer és 300 ezer forint között van; a jövedelem nagysága 300 ezer és 500 ezer forint között van; illetve a jövedelem meghaladja az 500 ezer forintot.*

4. ábra: Havi jövedelem. Forrás: a szerző szerkesztése

A kutatás során a résztvevők 70%-a (70 fő) nyilatkozta, hogy a havi nettó jövedelmének a nagysága 100 ezer és 300 ezer forint között van. 100 ezer forint alatt mindösszesen 9 fő keresett. A nagyobb jövedelmi kategóriák vonatkozásában 15 fő 300 ezer és 500 ezer forint között, míg 6 fő, a megkérdezettek 6%-a 500 ezer forint feletti jövedelmet tudhatott magáénak. A jövedelem vonatkozásában annak is jelentősége lesz, hogy ezekkel az összegekkel vajon a futtató vagy maga a prostituált rendelkezik-e. Érvényesül-e az önrendelkezés joga, vagy a futtatói kizsákmányolás és élősdijellegű cselekmények dominálnak. Ezekre a választ a futtatóval kapcsolatos felmérési rész adja majd meg. A kutatási eredményeket összevetettem azon válaszadókkal, akiknek főiskolai vagy egyetemi végzettségük volt. Főiskolai végzettséggel 4 fő, egyetemi végzettséggel 5 fő rendelkezett. Az egyetemi végzettségük tekintetében mind a 4 fő, azaz a válaszadók 4%-a 500 ezer forint feletti jövedelemmel számolt, míg a főiskola vonatkozásában 2 fő 300 ezer és 500 ezer, 2 fő pedig 500 ezer forint feletti összeggel rendelkezett. Ebből három főnek volt eltartottja, gyermeket egyik sem vállalt. 5 fő élt párkapcsolatban, 5 fő 31–41 év, 4 fő pedig 21–31 év közötti nő volt. Ma Magyarországon a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum 2020. évi megállapításáról szóló 367/2019. (XII. 30.) Korm. rendelet szerint a („diplomás munkabér”) garantált

bérminimum 210 600 forint bruttóban. Továbbá 2019-ben Magyarországon a bruttó átlagkereset 364 300 forint volt. Ne feledjük el, hogy a prostitúció gyakorlása az állam által megszabott feltételek teljesítése esetén legálisan végezhető, bejegyzett munkalehetőség, amellyel a résztvevők tanúbizonyossága szerint e felmérésben igazolt módon a „diplomás minimálbér” akár háromszorosa, de akár középfokú végzettséggel a duplája is megkereshető, amely az átlag bruttó bér összegének is minimum a kétszerese.

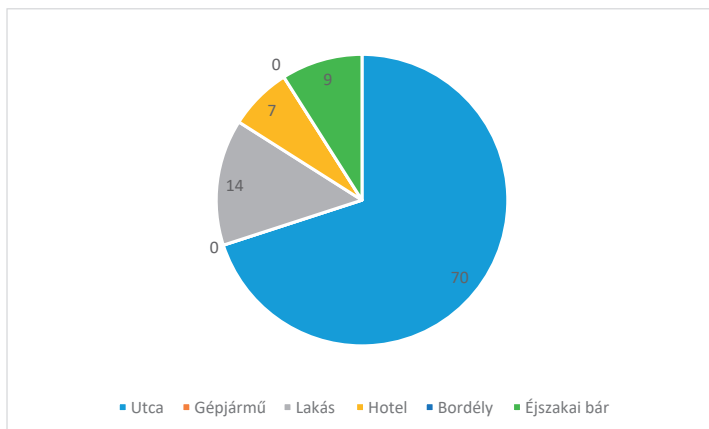
5. A prostitúció jelensége

A kutatás második témaköre a prostitúció jelenségével kapcsolatos attitűdök megismerését biztosítja. A fejezet 20 kérdést tartalmazott: a prostitúció fogalma, szabályozása, megítélése, a moralitás, a moralitás személyei, a munkavégzés helyszíne, autonómiája, kezdete, időtartama, minősége, intenzitása, időtartama, típusa, a munkavégzés típusának korlátozottsága, az összeg, a prostitúció mint munka megítélése, a kilépés lehetősége, a munkatársak viszonya és a munkakörnyezet. A fejezet összesen 0 db nyílt, 19 db zárt (azon belül is 7 db numerikus, 12 db rendezetlen) és 1 db részlegesen zárt végű kérdést tartalmazott. A tanulmányban azonban kizárólag a munkavégzés helyszínéről, a prostitúció mint munka megítéléséről alkotott nézőpontot és annak eredményeit ismertetem.

5.1. Helyszín

A feltett kérdés a résztvevő munkavégzése helyszínének megismerésére irányult. (A felsorolt válaszok közül a résztvevőnek azt kellett kiválasztania, amely területen dolgozik.) Hat kategóriát képeztem: *utca, gépjármű, lakás, hotel, bordély, éjszakai bár* (5. ábra).

A résztvevők majdnem $\frac{3}{4}$ -e (70%, azaz a válaszadók közül 70 fő) – arra nincs adat, hogy védett övezeten belül vagy kívül – közterületen gyakorolta a prostitúciót. 14 fő (14%) lakásban, 7 fő (7%) hotelben és 9 fő (9%) éjszakai bárban, azaz közterületől elzárva, bekerített helyen dolgozott. 0% volt azok aránya, akik gépjárműben végeztek volna prostitúciós munkát. Mindez azért jut jelentőséghez, mert a munkavégzés helyszíne determinálja például leginkább a prostitúciós munkavégzés viszontagságait, a résztvevők érintettségét. A következő fejezetek dolgozzák ugyanis fel például a munkakörnyezeti elemeket, amely más-más szemszögből világít rá a munkavégzésre. Így másképp látja egy közterületen dolgozó és másképp egy éjszakai bárban dolgozó prostituált a prostitúció jelenségét és az ahhoz kapcsolódó attitűdöket. Amely e felmérési részből kiderül, hogy túlnyomó részben utcán, azaz közterületen dolgozó prostituáltakat szólaltat meg, így az domináns elem a felmérés szempontjából. A maximumérték 70, a minimumérték 0 volt.

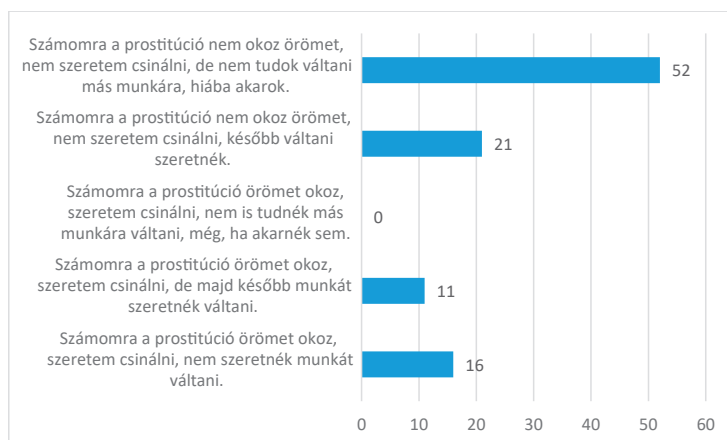
5. ábra: Helyszín. Forrás: a szerző szerkesztése

5.2. A munkavégzés megítélése

A feltett kérdés a prostitúciós munkavégzés megítélésének megismerésére irányul. (A résztvevőnek a felsorolásból azt a kategóriát kellett kiválasztania, hogy számára a prostitúciós munkavégzés milyen érzelmi reakciót vált ki.) 5 kategóriát állítottam fel, amelyből a válaszadók csak egy kategóriát jelölhettek meg: „Számomra a prostitúció örömet okoz, szeretem csinálni, nem szeretnék munkát váltani; Számomra a prostitúció örömet okoz, szeretem csinálni, de majd később munkát szeretnék váltani; Számomra a prostitúció örömet okoz, szeretem csinálni, nem is tudnék más munkára váltani, még, ha akarnék sem; Számomra a prostitúció nem okoz örömet, nem szeretem csinálni, később váltani szeretnék; Számomra a prostitúció nem okoz örömet, nem szeretem csinálni, de nem tudok váltani más munkára, hiába akarok.” (6. ábra)

A válaszadók legtöbbször, valamivel több, mint a megkérdezettek fele (52%; 52 fő) azt állította, hogy számára a prostitúció nem okoz örömet, nem szereti csinálni, de hiába is akarna, nem tud más munkára váltani. Tényként tudjuk azt megállapítani, hogy a prostitúciós munkavégzés a megkérdezettek több mint felénél nem okoz örömet, nem is szereti azt csinálni, viszont hiába próbálná, nem tud más területen elhelyezkedni. Az viszont közel sem mindegy a kutatás szempontjából, hogy ennek milyen okai vannak. Megvizsgáltam azt, hogy a válaszadók közül ki milyen iskolai végzettséggel rendelkezik, amely igazolta, hogy az 52 főből 18 személy 8 általános vagy attól kevesebb elemi osztályt végzett el. Ez jelentős mértékben csökkenti az álláslehetőségek keresésének számát, azonban nem lehetetleníti el a munkavállalót, hogy más megoldás után nézzen. Az viszont az összehasonlítás eredményeképpen nem meghatározható, hogy más munkával mennyi jövedelemre tehet szert, és azért milyen minőségű munkát kell végeznie. A 18 személy mind utcán dolgozott. A maradék 34 személy középiskolai végzettséggel vagy érettségivel rendelkezett, számukra sokkal inkább megnyílik a le-

hetőség a váltásra, mint a 8 általánossal vagy azzal kevesebb osztállyal rendelkezők részére. Azt viszont minden egyes esetben az emberi psziché és a szubjektum dönti el, hogy az adott munka, amely választás eredménye örömet okoz-e, vagy sem. A kényszerítés fogalmilag zárja ki az örömszerzés lehetőségét. Azt, hogy aki számára a prostitúció örömet okozott, vagy sem, és az önálló választott munkavégzésnek vagy futtató általi kizsákmányolásnak az eredménye, a kutatás későbbi fejezeteiből tudhatjuk meg.

6. ábra: A munkavégzés megítélése. Forrás: a szerző szerkesztése

A válaszadók 21%-a (21 fő) nyilatkozott úgy, hogy számára a prostitúció nem okoz örömet, nem szereti csinálni, viszont később váltani szeretne. A kutatási eredmények igazolták e tekintetben, hogy a válaszadók $\frac{1}{4}$ -e ad hoc vagy időszakos jelleggel tekint a prostitúcióra, rövid és/vagy hosszú távú tervei között szerepel, hogy abból ki szeretne szállni, és később más munkát szeretne találni. E válaszadási alternatíva esetében felmerül annak eshetősége is, hogy az örömszerzés forrása nem feltétlen a kényszer/fenyegetés és/vagy a szabad választás eredménye, hanem önmagában csupán az a tény, hogy a jelenlegi munka nem elégíti ki a válaszadók munkához fűződő igényeit, ezért is szeretnék később váltani. A 21 főből 14 utcán, 7 fő pedig lakáson dolgozott, az iskolai végzettség tekintetében a középiskolai végzettséggel, valamint 2 fő felsőfokú végzettséggel rendelkezett.

A felmérést kitöltők közül 16%, azaz 16 fő, nyilatkozta, hogy számára a prostitúció örömet okoz, szereti csinálni, és nem szeretne más munkára váltani. A 16 főből 10 fő 300 és 500 ezer, valamint 500 ezer forint feletti jövedelmet tudhatott magáénak, feltehetően, hogy a kereseti forrás, valamint a munka közötti megelégedettség vonatkozásában korreláció van. A felmérésben részt vevő 16 fő élvezte, szereti azt a munkát, amit prostituáltként végez, nincs a tervei között, hogy váltani szeretne, számára ez a munka az igényeket kielégíti. A munkavégzés helyszíne 16 esetben lakás, hotel és/vagy éjszakai bár volt, amely a komfort és a munkafeltételek tekintetben szintén megalkalmazhatja a munkavállalói elégedettséget, összefüggésben az ott megállapítottakkal.

A résztvevők közül 11 fő, azaz a megkérdezettek 11%-a szintén örömmel tekintett a prostitúciós munkavégzésre, azt szerette csinálni, azonban a jövőben vannak tervei, hogy felhagy a szakma gyakorlásával, és majd később munkát keres és vált. E csoportnál bizonyított, hogy ugyan a prostitúció gyakorlásával összefüggő munkavégzés a válaszadóknál örömet okozott, azonban nem elégítette ki a munka iránti igényeket olyannyira, hogy az elegendő legyen arra, hogy a prostituált élete végéig ezt végezze.

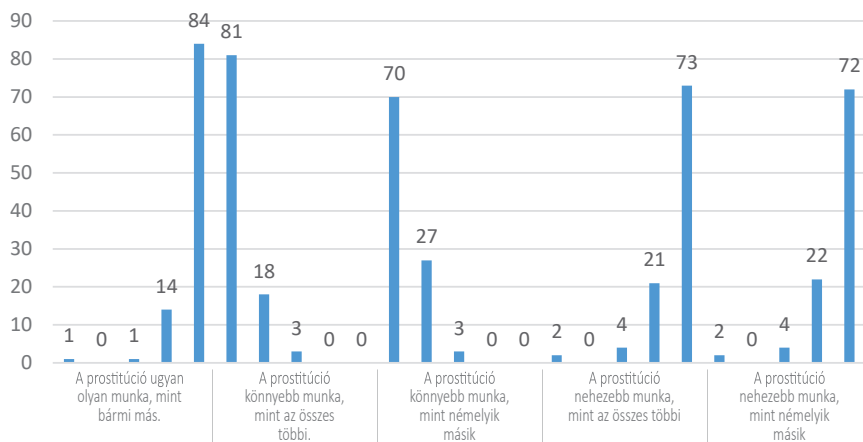
A felmérésben olyan személy nem volt, akinek a prostitúció örömet okozott volna, szerette is volna csinálni, azonban, ha akarta volna, akkor ne tudott volna más munkát vállalni.

A válaszadók közül egyöntetű az egyetértés abban, hogy ha valaki szereti csinálni a prostitúciót, és az számára örömet okoz, akkor ne tudna, ha akarna abból kiszállni és más munka után nézni. A maximumérték 52%, a minimumérték pedig 0% volt.

5.3. A prostitúció mint munka megítélése

A feltett kérdés megválaszolása arra irányult, hogy a résztvevő mit gondolt a prostitúció mint munka megítéléséről? (A résztvevőnek az általa a prostitúció mint munka megítélésére irányuló mondatokkal egyetértés és/vagy egyet nem értés esetén a megállapításokat az alábbi 1-től 5-ig terjedő skálán kellett osztályoznia.) 5 kategóriát állítottam fel: „A prostitúció ugyanolyan munka, mint bármi más.” „A prostitúció könnyebb munka, mint az összes többi.” „A prostitúció könnyebb munka, mint némelyik másik.” „A prostitúció nehezebb munka, mint az összes többi.” „A prostitúció nehezebb munka, mint némelyik másik.” (7. ábra)

Az első felvetésében azt állítottam, hogy „a prostitúció ugyan olyan munka, mint bármi más”. A válaszadók közel teljes egészében (84% teljes mértékben, 14% inkább) egyetértett azzal, hogy a prostitúciót nem lehet különválasztani bármely más foglalkozástól és munkától. A 21. században is igaznak bizonyultak azok a romantikus szemléletek, amelyek a prostitúciót az egyik legősibb szakmák egyike közé sorolják, és a legősibb mesterségként tartják számon. A résztvevő prostituáltak nem különböztetik meg a prostitúció gyakorlását más foglalkozásoktól vagy munkáktól. Elenyésző azoknak a résztvevőknek a száma (mindösszesen 2 személy, azaz 2%), aki nem értett egyet ezzel az állítással. E két személy 18–31. év közötti nő, párkapcsolatban és élettársi közösségben élnek, mindkettőjük 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. A maximum érték 84%, a minimum érték pedig 1% között mozgott.

7. ábra: A prostitúció mint munka megítélése. Forrás: a szerző szerkesztése

A második feltevésemben azt állítottam, hogy „a prostitúció könnyebb munka, mint az összes többi”. A válaszadók közel teljes egészében (81% teljes mértékben, 18% inkább) elutasította, hogy a prostitúció könnyebb munka lenne, mint bármelyik másik. Az első feltevés arra adta meg a választ, hogy megkülönböztethető-e a prostitúció mint foglalkozás bármely más munkától, az utána következő hipotézisek pedig annak igazolására/cáfolására hivatottak, hogy annak határfoka milyen mértékben tér el vagy egyezik meg más munkák nehézségi fokával/fokától. A válaszadók nem tartják könnyebb munkának a prostitúció gyakorlását, mint bármelyik más foglalkozás üzését. Mindösszesen 2 olyan személy volt, aki a két szélsőséges érték vagy ahhoz inkább közelebb álló értékek közül nem tudta behatárolni, hogy azt könnyebbnek vagy nehezebbnek érzi-e. Ők a bizonytalanok táborába, azaz az „is-is” szavazók közé tartoztak. A két 21–31, valamint 31–41 év közötti nő, érettségivel, valamint egyetemi végzettséggel rendelkezett, mindketten egyedül éltek. A maximumérték 81%, a minimumérték pedig 2% volt.

A harmadik feltevésemben azt állítottam, hogy „a prostitúció könnyebb munka, mint némelyik másik”. A válaszadók szintén közel egésze (68% teljes mértékben, 27% inkább) nem értett egyet azzal az állítással, hogy a prostitúció némelyik más foglalkozásnál könnyebb munkavégzés volna. Mindösszesen 2 személy találta a prostitúció gyakorlását könnyebb munkavégzésnek, mint némelyik másik munkát. A bizonytalan szavazók aránya 2 főt ölelt fel. A válaszadók pontosan nem nevezték meg, hogy a „néhány” munka alatt mire asszociáltak, így annak behatárolási köre, hogy mely munkatípusok viszonylatában jelenthető ki, hogy a prostitúció könnyebb munka volna, kategorikusan nem állapítható meg. A maximumérték 68%, a minimumérték pedig 2% volt.

A negyedik feltevésemben azt állítottam, hogy „a prostitúció nehezebb munka, mint az összes többi”. A válaszadók közel teljes egésze (73% teljes mértékben, 21% inkább) egyetértett azzal, hogy a prostitúció nehezebb munka, mint a foglalkozások

bármelyike. Az a fizikai megpróbáltatás, az a lelki gyötrellem, amelyen azoknak a prostituáltaknak keresztül kell menniük, akiket a futtatók nap mint nap kizsákmányolnak, terrorizálnak, a kliensek brutalitásait eltűrni kötelesek, és a hatóságok visszaélései miatt az áldozatvédelmi intézkedéseket igénybe nem vehetik, vagy csak egyszerűen nem szeretik a munkájukat, mégis ebben az üzletágban kell dolgozniuk, a mindennapokat valóban sokkal inkább nagyobb teherként élik meg, és nehezebb munkakörülményekről számolnak be. Ezeket az indokokat a későbbi kutatási adatokkal össze lehet hasonlítani, és megmérni, hogy ezek az elemek között van-e korreláció. A munkakörülmények összehasonlítását elvégeztem, amelynek során megállapítottam, hogy függetlenül attól, hogy a válaszadók milyen munkakörnyezetben vagy helyszínen dolgoztak – annak komfortja megvolt-e, vagy sem –, mekkora volt a havi jövedelmük, mekkora volt az aktus vagy a prostitúciós szolgáltatás után járó bevételük, a demográfiai adatok tekintetében milyen neműek, milyen életkorúak, milyen végzettséggel rendelkeztek, stb. sokkal inkább nehezebb munkának értékelték a prostitúciós munkavégzést, mint bármelyik más munkát. Mindösszesen 2 személy nem értett egyet azzal, hogy a prostitúció gyakorlása nehezebb munka volna, mint bármelyik másik. Egyikük 21–31 év közötti férfi, másikuk pedig 21–31 év közötti transzszexuális volt, OKJ felsőfokú végzettséggel, egyedül élőként. 4 személy volt, aki bizonytalan válaszadóként nem tudta ezt a feltevést kategorikusan megválaszolni, de még ők sem hajlottak az irányba, hogy a prostitúció ne volna nehezebb bármely más foglalkozásnál vagy munkánál. A munka jellege, a nyújtott szolgáltatások és a külső környezeti behatások, amelyek a prostitúció gyakorlásával együtt járnak, sokkal inkább megalapozzák a válaszadók véleményét. A maximumérték 73%, a minimumérték pedig 2% volt.

Az ötödik feltevésemben azt állítottam, hogy „a prostitúció nehezebb munka, mint némelyik másik”. A válaszadók közel teljességében (72% teljes mértékben, 22% inkább) egyetértettek azzal, hogy a prostitúció nehezebb munka, mint némelyik másik. A bizonytalan válaszadók szintén négyen, míg az állítással egyet nem értők ketten voltak a felmérésben. Csakúgy, mint a harmadik feltevésben a válaszadók pontosan nem neveztek meg, hogy a „némely” munka alatt mire asszociáltak, így annak behatárolási köre, hogy mely munkatípusok viszonylatában jelenthető ki, hogy a prostitúció nehezebb munka volna, kategorikusan nem állapítható meg. A maximumérték 72%, a minimumérték pedig 2% volt.

6. Az eredmények értelmezése

A felmérésben részt vevők közel $\frac{3}{4}$ -e utcán dolgozott, így a válaszok tekintetében domináns jelleggel az ő megítélésük az irányadó(bb) (munkavégzés helyszíne; utca > 70%). A válaszadók több mint fele azt állította, hogy a prostitúció számára nem okoz örömet, nem szereti csinálni, de még ha akarná, sem tudna más munkára váltani (munkavállaló > 50%). A válaszadók érintettségére nagy hatást gyakorolt a tanulmányi végzettség, amely közel $\frac{1}{4}$ tekintetében a 8 általános iskolai végzettséget vagy még azt sem érte el

(8 általános vagy annál kevesebb = 18 fő). A tanulmányi végzettség korlátozza a résztvevőket abban, hogy esetlegesen más munkát keressenek, ha találnak is, azzal kereshetnek-e annyit, mint a prostitúcióval, és ahhoz milyen munkafeltételek társulnak. A válaszadók valamivel kevesebb, mint $\frac{1}{4}$ -ének a prostitúciós munkavégzés nem okoz örömet, viszont később szeretne váltani, így az csak átmeneti megoldás a jövedelem-szerzésre (munkavállaló = 21%). Azoknak a prostituáltaknak, akiknek a jövedelme 300 és 500 ezer forint vagy annál magasabb összeg volt, úgy tekintettek a munkavégzésre, mint örömforrásra, és később sem szerettek volna más munka után nézni. A kereseti forrás és a prostitúciós munka közötti összefüggés alátámasztott (munkavállaló = 16%). Olyan személy – bármilyen területen is dolgozott – nem volt, aki, ha ne akarta volna, ne tudott volna más munkát keresni, függetlenül attól, hogy a prostitúció gyakorlása számára örömet okozott, vagy sem.

A 21. században is igaznak bizonyultak azok a romantikus szemléletek, amelyek a prostitúciót az egyik legősibb szakmák egyike közé sorolják, és a legősibb mesterségként tartják számon. A részt vevő prostituáltak nem különböztetik meg a prostitúció gyakorlását más foglalkozásoktól vagy munkáktól (a prostitúció ugyanolyan munka, mint bármely más = 84% teljes mértékben, 14% inkább egyetért). A munkavégzést a válaszadók nem tartják könnyebb munkának, mint bármely más foglalkozást, némelyik munka vonatkozásában azt sokkal inkább nehezebben gyakorolhatónak tartják (a prostitúció nehezebb munka, mint az összes többi = 73% teljes mértékben, 21% inkább egyetért). Ezzel összefüggésbe hozhatók azok a lelki traumatikus élmények, amelyeket azon munkavállalók reprezentálnak, akik a prostitúció gyakorlásában örömet nem lelik. (Például a futtatói kizsákmányolás, a kliensi erőszak vagy a hatalmi visszaélések.)

7. Összegzések és javaslatok

Az eredmények tükrében sikerült stratégiai célokat elérnem, a prostituáltak maguk, a saját megélt élettapasztalataikkal és véleményükkel fejtették ki álláspontjukat arról, hogy ma Magyarországon milyen a prostitúciós munkavégzés megítélése. Hipotézisemet részben sikerült csak alátámasztanom, amely szerint a 21. században is irányadó az, hogy az adott társadalmi hatalom a jogszabályalkotás és kontroll útján dönti el, hogy a prostitúció gyakorlását milyen feltételek mentén engedélyezi (és/vagy tiltja), és a szerint a munkavégzés milyen jelleget ölt. Ma Magyarországon a résztvevők véleménye szerint a prostitúció ugyanolyan munka, mint bármelyik más bejegyzett szolgáltatás, azzal a kitételrel, hogy nehézségi fokában – a körülményekre tekintettel; lásd futtatói, kliensi és hatósági erőszak, visszaélések, intézkedések stb. – sokkal nehezebben végrehajtható, mint más munkakörök. A tekintetben, hogy az a prostituáltaknak különösképpen örömet nem okoz, csak részint tudtam a hipotézisemben bizonyítani, hisz a felmérésben akadtak olyan résztvevők is, akik a munka gyakorlásában kifejezett

örömüket lelték. Mindazonáltal az ő tekintetükben a bevételi forrás és a jövedelemkereset magas arányszáma ehhez – korrelált – mértékben hozzájárult.

Ahhoz, hogy minden egyes résztvevő igényét kielégítsük, érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy a magyar szabályozás – az így is nemzetközi joggal ellentétes voltából adódóan – meddig tartható fenn, és nem lenne-e célszerű esetlegesen a prostitúció gyakorlásának szabályozottságát új mederbe terelni, ezáltal egy új modellt és mindenki számára kedvezőbb megoldást alkotni és találni.¹³

IRODALOMJEGYZÉK

- Bokor Zsuzsa: *Prostitúciós intézmények változása a két világháború közötti Kolozsváron*. Doktori értekezés. Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2010.
- Hartay Henrik: A prostitúció büntetőjogi üldözése: hozzászólás dr. Heller Farkas Tamás „A prostitúció időszzerű kérdései” című cikkéhez. *Belügyi Szemle*, 3. (1965), 9. 55–62.
- Kovács István: *Egy empirikus kutatás részletei: a prostitúció jelensége és társadalmi kontrollja napjainkban*. Budapest, Dialóg Campus, 2019.
- Kovács István: The big Hungarian Prostitution „Survey”. In Marton Zsuzsanna (szerk.): *III. Turizmus és biztonság nemzetközi konferencia tanulmánykötet*. Nagykanizsa, 2019. 293–303.
- Oselin, Sharon S.: Leaving the Streets: Transformation of Prostitute Identity Within the Prostitution Rehabilitation Program. *Deviant Behavior*, 30. (2009), 4. 379–406. DOI: <https://doi.org/10.1080/01639620802258485>
- Ringdal, Nils Johan: *Love for Sale: A World History of Prostitution*. New York, Grove Press, 2004.
- Roberts, Richard – Roger J. Kreuz: Why Do People Use Figurative Language? *Psychological Science*, 5. (1994), 3. 159–163. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1994.tb00653.x>
- Szász Anna: Prostitúcióról – sztereotípiák nélkül. *Esély*, 8. (1997), 6. 95–98.
- Tomura, Miyuki: A Prostitute’s Lived Experiences of Stigma. *Journal of Phenomenological Psychology*, 40. (2009), 1. 51–84. DOI: <https://doi.org/10.1163/156916209x427981>
- Transznak lenni az Európai Unióban: az uniós LMBT-felmérés adatainak összehasonlító elemzése*. Bécs, FRA – Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2014.

Internetes források

- Mikrocenzus 2016 – 4. Iskolázottsági adatok*. Központi Statisztikai Hivatal. Elérhető: www.ksh.hu/mikrocenzus2016/kotet_4_iskolazottsagi_adatok (A letöltés dátuma: 2020. 02. 22.)
- Népesség, népmozgalom*. Központi Statisztikai Hivatal. Elérhető: www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnt001a.html (A letöltés dátuma: 2020. 02. 22.)
- Transznak lenni az EU-ban*. Fundamental Rights Agency. Elérhető: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-being-trans-eu-comparative-summary_hu.pdf (A letöltés dátuma: 2020.02. 22.)

¹³ Kovács István: *Egy empirikus kutatás részletei: a prostitúció jelensége és társadalmi kontrollja napjainkban*. Budapest, Dialóg Campus, 2019.

ABSTRACT

Prostitution as Job. Opinions with the Eyes of the Participants

István KOVÁCS

The study presents the conclusions of a basic research conducted last year and summarises its results, which illustrate the legal and social situation of prostitution in Hungary through the lived reality of the people involved in it. We can finally get a complete picture of how prostitutes live their daily lives, how current regulations affect their lives and work environments, what abuses they face in their work. In the centrum of the study is the prostitution as job. I examine all this in the framework of quantitative research.

Keywords: *prostitution, quantitative research, legal regulation, job, society*